

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
	0546541865	E.H.B. Derksen	27 mei 2024

Onderwerp
Zorg & Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Helaas is 'verward gedrag en veiligheid' onverminderd een thema. Zowel in Almelo als in de rest van Nederland. We zien dat kwetsbare inwoners tussen wal en schip dreigen te vallen met alle risico's van dien. Daarom zetten we intensief in op verbeteringen op het snijvlak van zorg en veiligheid. In deze brief informeren wij u over onze inzet, in de lobby naar Den Haag, in Twente met onze partners en met concrete voorzieningen in Almelo.

Lobby Den Haag

We lopen tegen muren aan: van stelsels en systemen. Daarom agenderen we de problematiek van 'verwardheid en veiligheid' ook op landelijk niveau. We trekken daarbij samen op met de partijen in Twente en de grote steden, via de G40. Samen maken we een vuist. Donderdag 30 mei 2024 zaten we aan tafel bij de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid. Wethouder van Mierlo nam deel aan een rondetafelgesprek met kamerleden, verschillende experts en betrokkenen. In dit gesprek riep hij de Tweede Kamer op om in Den Haag stelselwijzigingen te agenderen, zodat partijen meer slagkracht hebben om mensen met verward of onbegrepen gedrag de zorg en ondersteuning te kunnen bieden die nodig is. Zie bijlage 1, voor de notitie die wij hebben ingebracht.¹

Regionale samenwerking

Ook in de regio Twente stijgt het aantal meldingen en incidenten rond personen met verward ofwel onbegrepen gedrag: van gemiddeld 10 meldingen per week in 2022 bij het Meldpunt onbegrepen gedrag naar 16 per week in 2023. Partijen, zoals politie, GGD, Dimence, Mediant, Tactus en reclassering geven de hoogste prioriteit aan zorg en veiligheid en werken aan een goede opvolging van de meldingen en een betere grip op onbegrepen gedrag en veiligheidsrisico's. Bijvoorbeeld door de inzet van streettriage en de Wijk-GGD'er.

Lokale voorzieningen: Skaeve Huse

Wij zien de noodzaak om in Almelo maatregelen te nemen als het gaat om mensen in de (binnen)stad die op straat leven, psychisch kwetsbaar zijn en overlast geven. Daarom gaan we in Almelo Skaeve Huse realiseren. Dit is een bijzondere woonvorm bedoeld voor bewoners die zich niet aan een gewone woonomgeving aanpassen, omdat ze dit niet kunnen of niet willen. Skaeve Huse betekent wonen in een rustige omgeving, met weinig prikkels van buitenaf. We starten met onderzoek naar mogelijke locaties en een uitwerking van de randvoorwaarden (financiën, aantal, begeleiding). In eerste instantie richten we ons

¹ Op de website van de Tweede Kamer kunt u de notities van alle deelnemers nalezen en het rondetafelgesprek terugkijken. Zie [Rondetafelgesprek verward of onbegrepen gedrag en veiligheid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

op 10 – 15 Skaeve Huse in Almelo. De omliggende gemeenten doen een behoeftenanalyse voor deze wooneenheden in hun gemeente. Zodra we concreter inzicht hebben in mogelijke locaties en nadere uitwerking van de randvoorwaarden informeren wij u hierover.

Tot slot

Wij doen een oproep aan u ons te steunen in onze inzet op het voorkomen dat kwetsbare inwoners tussen wal en schip vallen en zich onveilige situaties voordoen. Met uw raad willen we verder in gesprek over zorg & veiligheid en organiseren daarvoor graag een themabijeenkomst.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J. Dijkstra

M.M. van 't Veld

Bijlage 1

Gespreksnotitie rondetafelgesprek vaste commissie voor Veiligheid en Justitie over verward / onbegrepen gedrag en veiligheid, 30 mei 2024

Van: Mirjam van 't Veld, burgemeester van Almelo

Eugène van Mierlo, wethouder zorg in Almelo en portefeuillehouder onbegrepen gedrag regio Twente

Inleiding

Ook in de regio Twente stijgt het aantal meldingen en incidenten rond personen met verward ofwel onbegrepen gedrag. Mensen die door psychische en / of sociaal-maatschappelijke problemen niet mee kunnen met de rest van de samenleving en kampen met complexe problematiek. Soms gaat dat vreselijk fout, zoals in 2021 toen een kruisboogschutter in Almelo twee vrouwen om het leven bracht. De moord veroorzaakte onrust bij inwoners én verontwaardiging toen bleek dat de man eerder bij verschillende instanties in beeld was en het toch zo dramatisch afliep².

Al geruime tijd is er in Almelo en de regio veel aandacht voor mensen met multiproblematiek. We werken intensief samen binnen het Zorg- en Veiligheidshuis, er zijn multidisciplinaire- en triage-overleggen over personen met acute problemen waarover zorgen bestaan en de burgemeester legt regelmatig crisismaatregelen op. Het zou de druk moeten verminderen, maar die blijft onverminderd hoog: van gemiddeld 10 meldingen per week in 2022 bij het Meldpunt onbegrepen gedrag naar 16 per week in 2023. Nog te vaak zien we gevallen van verward gedrag escaleren naar situaties met veiligheidsrisico's. We beschikken over *good practices*, maar perfect zijn die niet. De praktijk is vaak weerbarstig. Door landelijke maatregelen zou het Rijk een verschil kunnen maken.

Hoe kan het Rijk helpen?

De bestaande problemen zijn ingewikkeld en oplossingen niet eenvoudig. De inwoner en de hulpvraag moeten centraal komen te staan in een stelsel dat de multiproblematiek kan opvangen. Duurzame investeringen zijn hiervoor noodzakelijk, met een belangrijke rol voor het Rijk:

- Langjarige middelen voor het wijkgericht verbeteren van leefbaarheid, gezondheid en veiligheid in kwetsbare wijken met aandacht voor diverse aandachtsgroepen, zoals mensen met onbegrepen gedrag. Deze oproep wordt ondersteund door alle G40-steden.
- Het wetgevingsgeheel is steeds complexer geworden en beoogde verbeteringen blijven uit. In nagenoeg alle zware casussen rond inwoners met onbegrepen gedrag ervaren we de negatieve consequenties van diverse zorgfinancieringsstromen, de veelheid aan zorgaanbieders en versnipperde wetgeving. Het Rijk kan regio's vragen te inventariseren welke reparaties nodig zijn als het gaat om schotten en wetgeving rond zorg en veiligheid (w.o. de Wet Zorg & Dwang, Wet verplichte GGZ, Wet Langdurige Zorg).
- Een ander regime, met meer ruimte van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) voor zorginstellingen om maatwerk te bieden.
- Een gesprek over de grenzen aan ambulantisering en beddenreductie van de ggz en de beperking van de toegang tot de Wet Langdurige Zorg. Voor mensen met complexe problematiek met onbegrepen gedrag en veiligheidsrisico's, blijkt zorg in een woning in de wijk vaak niet toereikend. Zij raken ontregeld, overprikkeld en overvraagd met een negatief effect naar de omgeving. Het ontbreekt aan voldoende 'beschermd plekken' / instellingen om deze mensen op een goede manier op te vangen.

Pijlers in de aanpak: voorkomen van escalatie, streettriage en sluiten van de keten

Bovengenoemde veranderingen zijn nodig naast de bestaande inzet op onbegrepen gedrag en veiligheid. De aanpak in onze regio bestaat uit drie pijlers: het voorkomen van escalatie, streettriage en een sluitende keten van samenwerkende partijen. Politie, Openbaar Ministerie, GGD, woningcorporaties, ggz, reclassering en justitie, welzijnsorganisaties, verslavings- en daklozenzorg en gemeenten in Twente delen eerder signalen en onderbuikgevoelens met elkaar. We monitoren beter en experimenteren met oplossingen en het vooral samen handelen.

² De NSOB deed onderzoek naar de samenwerkings- en informatie-uitwisselingsprocessen tussen instanties in verschillende ketens, zoals bij het kruisboogincident en ging na welke lessen daaruit kunnen worden geleerd. Zie 'NSOB, *Omgaan met onbegrepen gedrag*', dec. 2022

Aanpak voorkomen van escalatie (AVE)

We zien veel casuïstiek waarin mensen denken geen perspectief meer te hebben en ze een risico voor zichzelf (denk aan suïcide) of voor anderen (denk aan dreiging met geweld) vormen. Via het model Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) hoeven we veel casussen met onbegrepen gedrag niet op te schalen, omdat we de juiste professionals en de juiste instrumenten op het juiste moment inzetten. Wanneer opschaling wel noodzakelijk is, weten alle betrokken partijen wat er nodig is, door wie, en wie waarvoor verantwoordelijk is. Samenwerkende partijen spreken dankzij het AVE-model steeds meer dezelfde taal. Daardoor lukt het om sneller bijbehorende risico's te onderkennen.

Streettriage: inzet GGZ-verpleegkundige als noodzakelijke aanvulling op politie

Streettriage Twente is een succesvolle samenwerking van de ggz, politie Oost-Nederland district Twente, Ambulance Oost en Acute Zorg Euregio en de 14 Twentse gemeenten. Hierbij gaan een politieagent en ggz-verpleegkundige, ook buiten kantooruren, samen naar meldingen over verward gedrag, van psychose tot zelfmoordpoging. Dit voorkomt dat mensen op de verkeerde plek belanden (zoals in de cel) of lang moeten wachten op adequate vervolgzorg (zoals beoordeling van de crisisdienst). In 2022 ontving het streettriage team 681 meldingen. Bij 38% van de personen vond een beoordeling door de ggz plaats, waarvan 64% ter plaatse, al dan niet dezelfde dag. 16% van de personen had geen zorg nodig en 13% werd door het eigen zorgkader verder geholpen. Streettriage benadert mensen op een passende manier en geleidt ze sneller door naar de passende zorg. Zie ook de film over [de aanpak door streettriage in Twente](#).

Een sluitende samenwerkingsketen: versterkingsagenda Zorg, Veiligheid en Straf

De inzet van AVE en streettriage voorkomt niet altijd onveilige situaties en incidenten door onbegrepen gedrag. Het komt voor dat de partijen door de complexiteit van de problematiek er niet uitkomen. Dan zit regelgeving in de weg, mag informatie niet gedeeld worden, kan zorg niet geleverd worden of is eerst andere hulpverlening nodig die (op dat moment) niet beschikbaar is. Nog te vaak komt de verantwoordelijkheid dan te liggen bij de gemeente en/of de politie, die vervolgens niet de beschikking hebben over alle (wettelijke) mogelijkheden om een acute oplossing te bereiken. Steeds meer mensen zijn door hun complexe problemen niet in staat zelfstandig te wonen. Ze zijn niet in staat een hulpvraag te stellen, waardoor soms (acute) risico's op escalatie ontstaan. Dan moet er geschakeld worden naar het gedwongen kader en zijn we afhankelijk van de GGZ- en VG-sector. We merken dat door de complexiteit toeleiding naar crisisbedden moeizaam verloopt. Vaak moet eerst escalatie plaatsvinden om acuïtheit aan te tonen zodat iemand wordt beoordeeld voor een crisismaatregel of IBS. Terwijl we juist de escalatie willen voorkomen. En waar het gaat om niet acute problematiek is er een tekort aan zorgplekken om een Rechterlijke Machtiging uit te voeren, waardoor dit gedwongen kader in de praktijk vrijwel niet uitvoerbaar is. Op deze manier blijven de veiligheidsrisico's bestaan.

In Twente en in Almelo werken we via de versterkingsagenda Zorg, Veiligheid & Straf met een bijbehorende samenwerkingsstructuur op het snijvlak van zorg en veiligheid aan een sluitende aanpak onbegrepen gedrag. We zetten in op voldoende aanbod van benodigde voorzieningen, zowel voor inwoners van steden (waar vaak meer en ernstiger problematiek speelt) als in kleinere gemeenten. We constateren daarbij een toename in de druk op de stedelijke gemeenten, waaronder Almelo, om te voorzien in de behoefte aan deze voorzieningen met een regionale, soms landelijke, functie.

Complexe en soms gevaarlijke kwesties kunnen we alleen aan door verder te gaan dan ieders afzonderlijke verantwoordelijkheid. Daar blijven we op inzetten en actief aan samenwerken. Bij zeer complexe gevallen zien we dat de resultaten van onze aanpak helaas nog te vaak uitblijven.